

OPONENTURA DIPLOMNÍ PRÁCE

Název práce: HASA (revitalizace, adaptace a dostavba sportovního areálu „HASA“)

Vedoucí práce: Miroslav Šik

Odborní asistenti: Jindřich Traugott, Anna Svobodová

Autor oponentního posudku: Michal Kuzemenský

Diplomantka: Alžběta Nováková

Alžběta Nováková si jako téma diplomní práce vybrala revitalizaci a dostavbu (re-use) nyní sportovního areálu HASA. Tvrdí, že to půjde, dopadne to dobře a bude to fungovat. Já s Alžbětou souhlasím, navrhuji jí nejlepší hodnocení a pokusím se popsat proč.

Nebudu popisovat, jak přesně je navržen konečný obraz domu a jeho podrobnosti. Doufejme, že mi to autorka prozatím promine ... V jednom domě (celému areálu říkám „dům“) autorka umí spojit namíxovat styly různých období a funkcí – to je dar. Dar a talent nebo cvik, prostě um, o který se může architektka Alžběta Nováková na konci svého studia opřít. Nezpochybnitelně. Viděl jsem stejně skvělé předchozí projekty.

Budu o výsledku tohoto talentu teď v textu psát méně, a začnu se zabývat polemickými otázkami, které myslím autorku stály mnohem více úsilí a rozhodování v průběhu práce. Tím je **stálý kontakt s experimentálním zadáním**. Vysvětlím.

Vybrat si k diplomce téma re-use je, navzdory všemu vysvětlování, čin především romantický a nebezpečný. Říkám experimentální. Autorka jde předem do rizika. Do rizika, že předem neví mnoho neznámých a navíc se tyto neznámé s pouhým akademickým zázemím školy v průběhu návrhu ani nedozví (opora specialistů, množství technických průzkumů, strategií, ekonomů...) ty všechny nelze suplovat. A především suplování zodpovědnosti investora.

Nakolik je takové zadání legitimní a nakolik romantická chiméra? Je legitimní, tvrdím. Oporou je mi moje praxe z posledních let. Taková zadání skutečně existují: „*Jsi architekt, prakticky není a nemělo by být legitimní, abys za mně, veřejného investora rozhodl, co si vlastně přeju, kolik toho má být, ani nevím v jakém je to stavu, protože zjišťovat se dá i několik let, ani ti to neřeknu. Moc nevím, co mám, tady jsou plány ze sedmdesátých let. Tak koukám na meloun a několik let přemýšlím. Přemýšlím. Potřebuji někoho, kdo tak jak tak, s podporou svojí intuice, obraznosti, lásky a odbornosti najde někde, netuším kde, konec klubíčka a začne ho rozplétat. Nejprve sám. Ukáže mi, do čeho se mohu zamilovat, co přibližně mám za meloun, k čemu všemu by mohl sloužit, co bych tak mohl chtít, co udělat, o jaké domluvy mám v okolí usilovat, co mám přesně prozkoumat a ty si postupně určíš jaké odborníky a ekonomy si mám najít a vyčíslit rizika tajemného objektu lásky. A postupně budeme pokračovat dál. Ve spolupráci.*“

Z pohledu architektury a architekta to při neexistenci dialogu (v CZ legislativně nejčastěji soutěžního workshopu) znamená **neztratit vztah k původnímu zadání**. Protože lhát si do kapsy umíme my architekti velmi dobře.

Nyní vysvětlím pohádku o polévce ze sekerky. Ta je pro obraz vztahu autorky či autora se zadáním klíčová: „*Půjčíš-li mi sekerku a já z ní dokážu uvařit dobrou polévku, polévka je moje, sekerku vrátím.*“ Akt vytažení sekerky z polévky je klíčový. Ať to na začátku romantického zadání byl re-use libovolného rozsahu, libovolného množství, různé adice, doplnění ... Nakonec musí vzniknout dobrá polévka, bez sekerky. BEZ RE-USE apelu!!! Tzn. navrhovat ... realisticky ... nekонтрастно ... mixovat ... neulpívat ... atd ... a stále se vracet k zadání. Nezatratit s ním vztah.

Autorka se stále vracela k tématu, „kdy už zadání přestává být re-use?“, „kdy už ztrácí smysl?“ a „bylo by lepší skoro to postavit znovu?“. No já nevím a není to pro mne tak klíčové. Klíčové je, aby byl splněn první impuls a start: **opravit místo „HASA“** a postavit na jeho místě sportoviště, bydlení, dílny a krátkodobé bydlení s co největším „efektem“ úspěchem, ekonomickým plusem, trvalým porozuměním místu, veřejnou akceptancí a nejmenší ekologickou stopou (!!!) ze všech možných variant. Nepotřebuji

deklaraci. Pokud bude nutné k touto cíli potřeba překvapenému hostinskému vytáhnout celou sekerku – tj. re-use téma, nic naplat můžeme to udělat. Musíme, bez mrknutí oka.

(Prostě se právě osobně vypořádávám s otázkou, nakolik je re-use téma v akademickém prostředí reálné, možné, a realizovatelné. A nejen v něm. A co a kdy k takovému tématu potřebuji na začátku experimentu. Ano, experimentu. Totiž vážně srovnávám se zadáním – též průběžného experimentem: „nalezni funkční vakcinu“ – děj se co děj musí být na konci funkční a co k tomu je potřeba? Zadání je stejně fixní a pevné, ovšem parametry experimentu logicky měním v průběhu NÁVRHU!!! L-e-g-i-t-i-m-n-ě.)

Alžběta prozatím (v tomto stupni návrhu) nespolehá na patinu, efekt re-use, na romantiku ošoupaného, ad hoc a in-situ navrhování. Nespolehá na vítězství konstruktů, resp. podmínek experimentu, sleduje cíl. Nalezni „funkční vakcinu“. Navrhuje míchaný celek, (a na začátku jsem napsal, umí to). Je v tom dobrá, a i dobře školená. Navrhovat sourodé celky mnoha fazet, poskládané a scelené.

Urbanismus: stadion je totiž špunt. Fakticky je špunt a od začátku autorku nutil řešit otázku: co je čelo a co záda domu? Má to záda? Může to mít záda? Teď to důležité: kdyby bylo nutné nakonec postavit stadion znovu, autorka by už přesně věděla, zda-li přesně ve stejné poloze, atd ...atd ... prostě už by znala všechny vlastnosti nynějšího stadionu, které jí vadily v ideálním řešení. To je ten vztah se zadáním. To re-use ji donutil přemýšlet podrobněji. Kladlo to odpor.

Už proběhl návrh. Nyní by začaly probíhat technické průzkumy a ekonomické a strategické počty a Alžběta by přesně věděla o čem je řeč ... a kdy je nutné bez nostalgie sekerku z polévky vytáhnout. A pokud ano, co všechno udělat ideálněji. K čemu všemu ji re-use tortura donutila. O čem všem, chtě nechtě, musela přemýšlet.

Tak kde jsou ta záda? Do ulice Sámova ... potažmo Vršovická. Tam kde by člověk očekával čelo a vstup. Autorka musela, (resp nemusela), ale chytře **vzala do hry celou Grébovku**. To co se zpočátku jeví jako neznámý cizí park za křovím a strouhou, potřebovala a musela vzít naplno do hry. Aby si byla jistější akceptancí a pochopení zadního dvora jako té veřejnější části areálu. Té veřejnější, ale tajnější, intimnější, romantické ... a sepnula svůj dům s Grébovkou, Vinohrady, možná i Žižkovem.

Nedořečené místo je benzínka a park kolem benzínky. Působí to nejistě i nejasně. O to víc, že v plánu myslím není nakonec vyznačeno tzv. řešené území. To měla autorka udělat, protože velikost území možná vznikalo stálou interakcí v průběhu navrhování. Tedy co je nakonec faktickým řešeným územím? Protože pokud i trávník s benzínkou, a benzínka tak nějak neexistuje (nebo co?) tvrdím, že měla stavět i tam, benzínku zrušit, otočit areál atd ...atd ... atd ... atd ... Sekerka. Tou sekerkou totiž není jen rozhodnutí re-use, ale faktická možnost, zvětšovat i zmenšovat řešené území. **Tedy: za jakých parametrů to „funguje“ (dobrá polévka)**. To je ten stálý zpětný tlak na zadání. Píšu o vymezení řešeného (deklaraci) ne z formálních důvodů, ale protože to je parametr experimentu vedoucího k cíli. Protože verdikt mohl znít: půjde to ideálně za předpokladu, že území bude větší. A zjistilo by se (občas s překvapením!) že i to je jednoduše realizovatelné v praxi (a majitel benzínky už pět let doufá benzinu prodat ...) atd ...

Tedy nedořečenost velikosti řešeného území – deklarativně, беру jako nejistotu v koncepci návrhu. (Správí to červená čára? – ať si s tím územím láme hlavu později někdo jiný, přiřadí ho školce, postaví další školku ...nebo ...nebo ... prostě bude to úkol někoho jiného. A my jsme tomu území nijak neublížili. Jen jsme mu zadefinovali, že do něj vedou záda jednoho sportovního areálu ... emotikon ... emotikon. Bude prostě muset zabojoval.)

Trochu závěr: nejdůležitějším kriteriem pro mne bylo a je, jak se autorka průběžně vztahovala k zadání resp. nezadání tzn. jak doformulovala parametry zadání (experimentu) během návrhu (to je legitimní) protože cíl práce je zřejmý: zkoušet, jestli se dá z nemísta používaného na sport, krátkodobé ubytování a administrativu udělat stabilizované navštěvované místo, s bydlením a sportem a prací (zafixovat halu i její funkci). **Neznámý byl jen rozsah potřebného území a reálně vhodný rozsah re-use.**

A všechny tyto otázky si mohu položit. Protože autorka si je položila. To přesně je pro mne smysl diplomní práce. A též odhaduji vznikl soudobý flexibilní (...a ekologický) návrh protože není závislý na

tom, kolik se toho nakonec zrecykluje a za jakou (i ekologickou cenu). Smyslem a (skutečným) zadáním práce v průběhu přestala být re-use ... ale(!!!!) postavení něčeho fungujícího, celistvého, principiálně nového bez ohledu na nostalgii a (faktické i intelektuálního snobství, patinu) a další aspekty.

Alžběta říká: **má smysl to udělat. A v její práci jsou obsaženy nefixní scénáře.** Nikdy v průběhu až do konce neztratí zadání smysl, protože je zajištěna možnost vyjmout sekerku z polévky. Tím myslím: autorka nespolehá na pouze na téma re-use ... nakonec není nastrčeným smyslem práce. To je nejdůležitější zjištění, (asi) intuitivního scénáře se „zadáním re-use“. Pokud si autorka odnesla do praxe přesvědčení, že re-use zadání fakt mají jednoznačně smysl, ovšem je nezbytné zjednat si pro ně legislativně nebo smluvně podmínky jako pro experiment (vymyšlení vakciny), je to ideální výsledek diplomky.

Závěr: Pokud na začátku možná bylo smyslem a cílem akademického zadání romanticky konstruované téma re-use, na konci jím nutně být nemusí. **Je jím uvěřitelní staronové místo.**

Alžbětě Novákové navrhuji výborně, za **A**, za **1**. (to nejlepší ze stupnice AVU)

V Praze dne 7.6.2022 Michal Kuzemský

Ostatní jsou jen drobné polemiky, připomínky, dílčí kritiky, poznámky. Bez pořadí.

- Mapa „charakter zástavby“ je něco jiného než bych očekával: opravdu rozbor charakterů, celků ...atd... (podobně charaktery sociální, funkční, společenské)
- Velmi důležitá je mapa průchodnosti územím = přes schwarz neprůchodné fleky (vnitrobloky, areály škol, propustí linií železnice atd ... = výklad stavu, nápověda (tedy nejen mapa vlastnictví)
- Mapa atraktorů (tj. cílů cest) „stav“ i „návrh“ např. lídl je pro území dobrá zpráva (budou tam chodit lidi, i pěšky, nezkrachuje, atd ...) resp. potřebná analýza ohnisek společenské aktivity: lídl, atd ... veřejného „open“, veřejného „closed“ areál (škola, nemocnice), neveřejného (bydlení) ... tím myslím: Chybí subjektivní výklad okolí (opak pocitových map) něco jako „autorská objektivní sugesce“ **„autorská sugesce objektivita“** (paradox: úzus je nahlížet na urbanismus jako na výslednici a trajektorii objektivního ... ale on je autorským činem, včetně chuti co prozkoumat do jaké hloubky ...atd ...)
- Ideální by byla ještě mapa dopravy „stav“ a „návrh“ (dělá se)
- (Fakt pod čarou: První impuls je zbourat benzinku, vytvořím mrtvý park .. druhý impuls je využít symbiozy benzinky a supermarketu a vytvořit jistotu živého servisního místa (viz. Tereza a Vojta Beran) co je benzínka? výklad jak může takové místo vypadat ... Stejně si myslím, že návrh měl pokračovat i na jih – pumpa se má ráda s lídlem ... atd = přemýšlení o prozaickém „nakupním a servisním náměstí“ náměstí tj. tam někam by se totiž hodila ta „práce“ dílny, re-use centrum atd ... avizovaná v zadání (možná nebylo třeba je navrhovat, ale určit místo synergie a určení vývoje území)
- **úleva vidět v Praze něco bez ustupujícího podlaží, hrdě vyhnané až do římsy! Fakt. Respekt.**
- Předprostor, Dvůr v „U“ s topoly, známý pražský obraz, i v Nuslích (Družstevní ochoz), potvrdil bych víc, možná i polštářem „kůlen“, je to náhrada dvora ... a lepší než dvůr (veřejně viditelné ...)
- V pravém horním rohu není jasné, jak probíhá doprava
- B.17 jaký má režim? Je to veřejné? Atd ...
- Fakt se mi nelíbí, jak je v detailu (na perspektivě) navržen břeh Botiče na straně Grébovky – to je kostrbaté, lepší je otevřené nedoslovné schema v situaci (břeh by byl téma sám o sobě ...)
- V situaci chybí výrazné zakreslení vjezdu do podzemních garáží obytných domů na západě)- o se obecně děje – děláme že nejsou ... a on je to fakt „kanál“
- Nemohl jsem se odtrhnout oči z ortomapy z r. 1975 ... kdy je přes pozemek až k ulici vršovická fotbalové hřiště!!! Ty brďo!